

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.5.2022.
SWD(2022) 140 final

RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE
SAŽETAK IZVJEŠĆA O PROCJENI UČINKA

priložen dokumentima

UREDBA KOMISIJE (EU) .../... o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja

KOMUNIKACIJA KOMISIJE Odobrenje sadržaja Nacrta komunikacije Komisije o Smjernicama o vertikalnim ograničenjima

{C(2022) 3015 final} - {SEC(2022) 198 final} - {SWD(2022) 139 final}

Sažetak
Procjena učinka uz revidiranu Uredbu o vertikalnom skupnom izuzeću i revidirane Smjernice o vertikalnim ograničenjima („Vertikalne smjernice”)
A. Potreba za djelovanjem
O čemu je riječ? Zašto je to problem na razini EU-a?
<p>Evaluacija je potvrdila da su Uredba o vertikalnom skupnom izuzeću i Vertikalne smjernice korisni jer olakšavaju ocjenjivanje vertikalnih sporazuma u skladu s protumonopolskim pravom EU-a. Međutim, evaluacija je pokazala i da se tržište znatno promijenilo od donošenja tih pravila, posebno zbog porasta internetske prodaje i novih sudionika na tržištu, kao što su internetske platforme. S obzirom na to, u evaluaciji je zaključeno da određeni dijelovi tih pravila ne funkcioniraju dobro ili bi mogla bolje funkcionirati. Konkretno, potrebno je ponovno prilagoditi područje primjene tzv. sigurne luke u četiri područja.</p> <p>Dvojna distribucija odnosi se na situaciju u kojoj dobavljač prodaje svoju robu ili usluge ne samo preko neovisnih distributera nego i izravno krajnjim klijentima. S jedne strane, u evaluaciji je navedeno da se, s obzirom na veću upotrebu dvojne distribucije, na temelju Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću iz 2010. mogu izuzeti vertikalni sporazumi u kojima horizontalni problemi više nisu zanemarivi, posebno kad je riječ o razmjeni informacija između dobavljača i distributera i hibridnim platformama. S druge strane, u evaluaciji je navedeno da bi moglo biti primjereno proširiti izuzeće za dvojnu distribuciju na trgovce na veliko i uvoznike.</p> <p>Obveze pariteta trgovačko društvo obvezuju da svoju robu ili usluge nudi stranci s kojom ima ugovor, pod uvjetima koji su jednaki ili bolji od uvjeta pod kojima se nude trećim stranama. Uredba o vertikalnom skupnom izuzeću iz 2010. obuhvaća sve obveze pariteta. Međutim, evaluacija je pokazala da se sve više primjenjuju obveze pariteta maloprodaje i da obveze višeplatformskog pariteta maloprodaje ne ispunjavaju nužno uvjete iz članka 101. stavka 3. Ugovora te se na njih stoga ne trebalo primjenjivati skupno izuzeće.</p> <p>Ograničenja aktivne prodaje odnose se na ograničavanje mogućnosti distributera da aktivno stupi u kontakt sa skupinama klijenata ili područjima. Prema dokazima iz evaluacije, Uredba o vertikalnom skupnom izuzeću iz 2010. nije dovoljno fleksibilna i ograničenja aktivne prodaje mogla bi u dodatnim slučajevima ispuniti uvjete za izuzeće.</p> <p>U skladu s Uredbom o vertikalnom skupnom izuzeću iz 2010. zabrana prodaje na internetu smatra se teškim ograničenjem. Isti se pristup primjenjuje na određena neizravna ograničenja internetske prodaje, kao što je naplaćivanje istom distributeru više veleprodajne cijene za proizvode koji se prodaju na internetu nego za proizvode koji se prodaju izvan interneta („sustav dvostrukih cijena”) ili nametanje kriterija za internetsku prodaju koji nisu sasvim istovjetni kriterijima nametnutima za prodaju u fizičkim trgovinama („načelo istovjetnosti”). Čini se da ta ograničenja više nisu prilagođena okruženju u kojem je internetska prodaja postala samostalan prodajni kanal kojem više nije potrebna jednaka razina posebne zaštite kao prije, dok su fizičke trgovine izložene većem pritisku.</p>
Što bi trebalo postići?
Opći je cilj inicijative poduzećima pružiti jednostavnija, jasnija i ažurirana pravila i smjernice koji im mogu pomoći da u okruženju obilježenom rastom internetske prodaje i internetskih platformi sami ocijene usklađenost svojih vertikalnih sporazuma s člankom 101. Ugovora, te Komisiji, nacionalnim nadležnim tijelima i nacionalnim sudovima olakšati rad povezan s provedbom.
Koja je dodana vrijednost djelovanja na razini EU-a (supsidijarnost)?
Načelo supsidijarnosti ne primjenjuje se jer EU ima isključivu nadležnost u području tržišnog natjecanja. Budući da pruža tzv. sigurnu luku od primjene prava tržišnog natjecanja EU-a, što se može odobriti samo na razini EU-a, Uredba o vertikalnom skupnom izuzeću ima dodanu vrijednost u odnosu na postojeće općenitije i nacionalno fragmentirane smjernice o primjeni

članka 101. Ugovora.

B. Rješenja

Koje su opcije za ostvarenje ciljeva? Postoji li najpoželjnija opcija?

U svakom području iz procjene učinka polazište je zadržavanje pravila i smjernica iz Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću iz 2010. i Vertikalnih smjernica.

Kad je riječ o dvojnoj distribuciji, **opcija 1** bila bi nastavak primjene skupnog izuzeća na dvojnu distribuciju, ali uz suženo područje primjene. Točnije, u **opciji 1.a** izuzeće bi se ograničilo na slučajeve u kojima ukupni tržišni udio stranaka na maloprodajnom tržištu ne premašuje 10 %. U **opciji 1.b** skupno izuzeće primjenjivalo bi se na sve aspekte sporazuma o dvojnoj distribuciji, osim određenih vrsta razmjene informacija. U **opciji 1.c** vertikalni sporazumi hibridnih platformi bili bi isključeni iz primjene skupnog izuzeća. U **opciji 2** potpuno bi se uklonilo skupno izuzeće za dvojnu distribuciju. U okviru **opcije 3** skupnim izuzećem obuhvatila bi se dvojna distribucija trgovaca na veliko i uvoznika. Najpoželjnija je kombinacija opcija 1.b, 1.c i 3.

Kad je riječ o obvezama pariteta, **opcija 1** bila bi isključenje obveza višeplatformskog pariteta maloprodaje iz Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću. Stoga bi te obveze trebalo pojedinačno ocijeniti u skladu s člankom 101. Ugovora. U **opciji 2** isključile bi se sve vrste obveza pariteta iz Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću. Najpoželjnija je opcija 1.

Kad je riječ o ograničenjima aktivne prodaje, opcija 1 je povećanje iznimaka na temelju kojih se skupno izuzeće primjenjuje na ta ograničenja. Konkretno, **opcija 1.a** omogućila bi kombiniranje različitih distribucijskih sustava na istom području. **Opcija 1.b** dobavljaču bi omogućila da imenuje više od jednog isključivog distributera na određenom području ili za određenu skupinu klijenata („dijeljeno isključivo pravo”). **Opcija 1.c** dobavljaču bi omogućila da ograniči aktivnu prodaju svojih kupaca kao i klijenata svojih kupaca („prenošenje”). U okviru **opcije 2** dobavljač bi mogao ograničiti aktivnu i pasivnu prodaju izvan područja na kojem se primjenjuje sustav selektivne distribucije neovlaštenim distributerima na tom području. Najpoželjnija je kombinacija opcija 1.b, 1.c i 2.

Kad je riječ o neizravnim ograničenjima internetske prodaje, **opcijom 1** sustav dvostrukih cijena uklonio bi se popisa teških ograničenja. **Opcijom 2** načelo istovjetnosti uklonilo bi se s popisa teških ograničenja. Najpoželjnija je kombinacija opcija 1 i 2.

Koja su stajališta različitih dionika? Tko podržava koju opciju?

Sve su kategorije dionika podržale reviziju Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma i Vertikalnih smjernica. Stajališta pojedinačnih dionika razlikuju se u četirima područjima koja su predmet procjene učinka.

Kad je riječ o **dvojnoj distribuciji**, dionici općenito nisu podržali opciju 2, kojom bi se u potpunosti uklonilo izuzeće za dvojnu distribuciju. S druge strane, dionici u svim kategorijama općenito su podržali opciju 3, tj. da se trgovci na veliko i uvoznici uključe u područje primjene izuzeća. Opciju 1.a nije podržala ni jedna kategorija dionika, ponajprije zbog praktičnih poteškoća koje bi podrazumijevala. Stajališta o opciji 1.b bila su podijeljena: većina se dionika složila oko važnosti razmjene informacija u dvojnoj distribuciji, ali i činjenice da to može izazvati horizontalne probleme. Nacionalna nadležna tijela osobito su podržala opciju 1.c o isključenju hibridnih platformi iz izuzeća.

Kad je riječ o **obvezama pariteta**, opciju 1 podržala su neka nacionalna nadležna tijela i znatan dio internetskih posrednika, distributera, odvjetničkih društava i poslovnih udruženja koja zastupaju dobavljače i distributere. Opciju 2 podržali su neka nacionalna nadležna tijela, jedna udruga za zaštitu potrošača i većina dobavljača.

Kad je riječ o **ograničenjima aktivne prodaje**, opciju 1.a podržali su prvenstveno dobavljači, ali su nacionalna nadležna tijela, trgovci na malo i udruge za zaštitu potrošača o njoj izrazili neke dvojbe. Većina dionika podržala je opcije 1.b i 1.c pod uvjetom da njihova primjena podliježe jasnim ograničenjima. Opciju 2 podržali su dionici u svim kategorijama.

Kad je riječ o **neizravnim ograničenjima internetske prodaje**, opciju 1 podržali su dobavljači, odvjetnička društva, neki distributeri i neka nacionalna nadležna tijela, dok su internetski posrednici i neki distributeri izrazili dvojbe, koje se mogu otkloniti ograničenjem primjene. Opciju 2 podržana je u većini kategorija dionika.

C. Učinci najpoželjnije opcije

Koje su prednosti najpoželjnije opcije (ako postoji, inače prednosti glavnih opcija)?

Glavna prednost najpoželjnije opcije za dvojni distribuciju bila bi smanjenje negativnog učinka na tržišno natjecanje koji bi mogle uzrokovati razmjena informacija u dvojnjoj distribuciji i hibridne platforme koje primjenjuju dvojni distribuciju. Prednost je te opcije i smanjenje troškova usklađivanja za trgovce na veliko i uvoznike koji primjenjuju dvojni distribuciju.

Kad je riječ o obvezama pariteta, očekuje se da će se najpoželjnijom opcijom smanjiti upotreba obveza višeplatformskog pariteta maloprodaje, što bi smanjilo njihove negativne učinke.

Glavne su prednosti najpoželjnije opcije za ograničenja aktivne prodaje smanjenje troškova usklađivanja i veća fleksibilnost dobavljača u zaštiti ulaganja isključivih i selektivnih distributera.

Kad je riječ o sustavu dvostrukih cijena i kriterijima istovjetnosti, najpoželjnija opcija dovela bi do smanjenja troškova usklađivanja za dobavljače i smanjenja troškova za distributere ako više ne budu morali ispunjavati kriterije koji nisu primjereni za kanal kojim se koriste.

Koji su troškovi najpoželjnije opcije (ako postoji, inače troškovi glavnih opcija)?

Iako se skupno izuzeće više ne bi primjenjivalo na neka ograničenja, zbog čega bi se povećali troškovi za dionike koji svoje sporazume više ne bi mogli ocjenjivati na temelju jednostavnijih pravila iz Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću, primjenjivalo bi se na druga ograničenja koja su trenutačno isključena iz Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću, čime bi se smanjili troškovi za dionike. Dakle, uzevši sve u obzir, ne očekuje se da će se inicijativom znatno povećati troškovi usklađivanja za poduzeća. Inicijativom bi se smanjili troškovi i tako što bi se pojednostavnila složena područja primjene pravila i smjernice.

Koji su učinci na MSP-ove i konkurentnost?

Najpoželjnijom opcijom za **dvojni distribuciju** uklonili bi se njezini protutržišni učinci, a istodobno bi se omogućilo ostvarivanje njezinih protržišnih učinaka, pa bi ta opcija imala pozitivan učinak na tržišno natjecanje. MSP-ovi bi u osnovi imali koristi od najpoželjnije opcije u jednakoj mjeri kao druga poduzeća jer pravila sadržavaju jasne i korisne smjernice koje im omogućuju da utvrde koja je razmjena informacija isključena iz Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću i u kojim slučajevima dvojni distribucija koja uključuje hibridne platforme (posebno one koje nemaju tržišnu snagu) ne bi bila problematična za tržišno natjecanje.

Najpoželjnija opcija za **obveze pariteta** pozitivno bi utjecala na tržišno natjecanje u pružanju usluga internetskog posredovanja, a time i na poduzeća koja se koriste tim uslugama za prodaju svojih proizvoda, uključujući MSP-ove. Koristila bi i novim ili manjim internetskim posrednicima koji žele ući na tržište usluga posredovanja ili se na njemu širiti.

Kad je riječ o **ograničenjima aktivne prodaje**, najpoželjnijom opcijom općenito bi se povećala učinkovitost sustava isključive i selektivne distribucije (među ostalim za MSP-ove). Budući da primjena dijeljenog isključivog prava i prenošenja podliježe jasnim ograničenjima, time bi se povećalo i tržišno natjecanje unutar robne marke.

Najpoželjnija opcija za **neizravna ograničenja internetske prodaje** pozitivno bi utjecala na tržišno natjecanje, a općenitije i na poduzeća i MSP-ove, jer bi im omogućila da održe konkurentnost, među ostalim svojih fizičkih trgovina.

Hoće li to bitno utjecati na državne proračune i uprave?

Općenito, inicijativa u praksi ne bi bitno utjecala na ocjenjivanje koje provedbena tijela provode na temelju članka 101. Ugovora jer ne bi bitno izmijenila temeljnu strukturu i okvir

ocjenjivanja predviđenog Uredbom o vertikalnom skupnom izuzeću. Nadalje, inicijativa kao takva ne bi bitno utjecala na nacionalne proračune.

Hoće li biti drugih bitnih učinaka?

Osim izravnog učinka na poduzeća, tržišno natjecanje i unutarnje tržište, očekuje se da će najpoželjnije opcije neizravno utjecati i na potrošače. Očekuje se da će inicijativom povećati izbor potrošača zbog uključenja trgovaca na veliko i uvoznika u područje primjene izuzeća za dvojni distribuciju, povećati tržišno natjecanje distributera iste robne marke zbog dijeljenog isključivog prava, poboljšati usluge prije i nakon prodaje zbog bolje zaštite ulaganja distributera, povećati konkurentnost fizičkih trgovina i poboljšati učinkovitost distribucije na internetu i izvan njega zbog izuzimanja sustava dvostrukih cijena i primjene neistovjetnih kriterija.

Inicijativa utječe i na provedbena tijela tako što smanjuje troškove provedbe ili na njih neutralno utječe, ovisno o području.

Proporcionalnost?

Najpoželjnija opcija za svako područje pravila bila bi proporcionalna jer ne prelazi ono što je potrebno za prilagodbu područja primjene izuzeća iz Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću.

D. Daljnje mjere

Kad će se predložene mjere preispitati?

Inicijativa se planira provoditi 12 godina. Komisija će u međuvremenu pratiti funkcioniranje revidiranih pravila, prvenstveno na temelju svojeg iskustva i iskustava nacionalnih nadležnih tijela u njihovoj provedbi te na temelju pitanja tumačenja koja se postave pred nacionalnim sudovima i sudovima Unije i u neformalnim raspravama s dionicima. Komisija će najkasnije u lipnju 2030. razmotriti funkcioniranje revidiranih pravila i sastaviti izvješće o evaluaciji, među ostalim na temelju informacija prikupljenih kontinuiranim praćenjem.